

O'zbekiston Milliy Antidoping agentligi

Doping va uning sportchi salomatligiga ta'siri

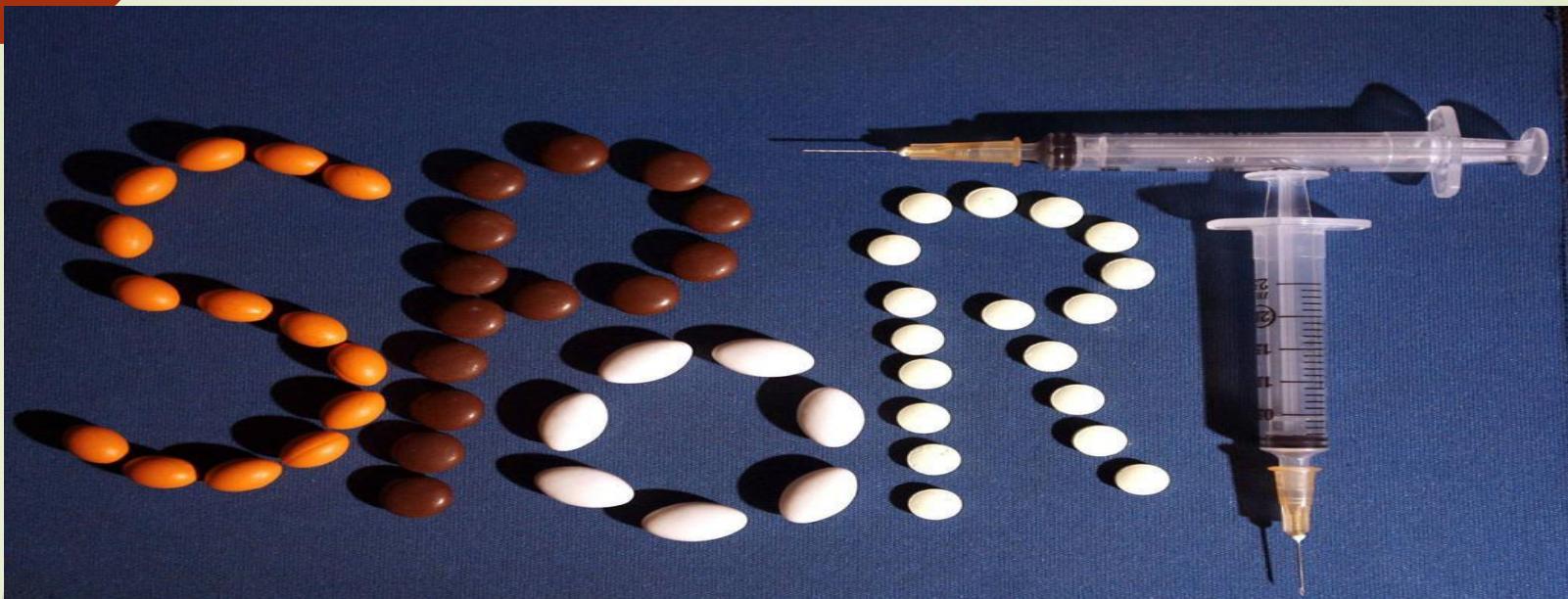
Antidoping
ta'lif dasturlari
bo'limi

UzNADA

Doping (inglizcha dops - narkotik berish ma'nosini anglatadi) - sport ko'rsatkichlarini sun'iy yaxshilashga imkon beradigan tabiiy yoki sintetik kelib chiqadigan moddalar yoki usullsrdan foydalanish. Bunday moddalar giyohvand moddalar emas, lekin qisqa vaqt ichida asab va endokrin tizimlar faolligini va mushaklar kuchini keskin oshirishi mumkin. Bularga mushaklarning stressi qo'llanilgandan keyin mushak oqsillari sintezini rag'batlantiruvchi dorilar ham kiradi. Ko'p sonli dori -darmonlar sportchilar uchun mashg'ulot va / yoki musobaqa paytida taqiqlangan maqomiga ega.

WADA har yili ro'yxatni e'lon qiladi

- ▶ sportchilar uchun taqiqlangan dorilar
- ▶ standartlarning yangi versiyalari:
 - ▶ - laboratoriylar uchun xalqaro standart
 - ▶ - sinov uchun xalqaro standart
 - ▶ - terapevtik istisnolar tuzish uchun xalqaro standart.

Doping qabul qilish

- sport musobaqalari paytida jismoniy faollik va chidamlilikni sun'iy ravishda oshirish maqsadida
- sportchining normal faoliyat ko'rsatadigan tanasi uchun haddan tashqari ko'p miqdordagi moddani yoki dori dozasini ataylab qabul qilish.

Dopingga qarshi kurash - sport tadbirlarining yaxlitligini va sportchilarning sog'lig'ini ta'minlashdir.

Doping tarixi

Eshak tuyog‘ining talqoni
Qadimgi Misrda jismoniy
ish qobiliyatini oshirishda
qo‘llanilgan

Gvineya cho'chqasi va it
moyagidan olingan ekstrakt
gormonal stimulyatorlarning
avvalboshi bo'lgan.

Doping tarixi

1886 yilda dopingdan birinchi rasmiy o'lim qayd etilgan va 1904 yilda Amerikaning Sent -Luisdagi Olimpiadada mahalliy marafonchi Tomas Xiks raqobatchilardan ancha oldinda bo'lib, birdan oldin charchab qolgan darslik epizodi bo'lgan. tugatish chizig'i. Murabbiylar ikki marta, yashirinmasdan, sportchini konyak va strixnin aralashmasi bilan rag'batlantirishdi. Sportchi oxir -oqibat Olimpiada championiga aylandi, lekin deyarli kasalxonadagi yotoqda hayot bilan xayrlashdi.

Dopingni taqiqlashga birinchi urinish 1928 yilga to'g'ri keladi. Aynan o'sha paytda, dopingga qarshi qoida Xalqaro yengil atletika federatsiyasi (IAAF) nizomiga sport tarixida birinchi marta Amsterdamda bo'lib o'tgan kongressda kiritildi, unga ko'ra, sport ko'rsatkichlarini yaxshilaydigan stimulyatorlardan foydalanish, yoki bunda yordam berish uchun ham professional, ham havaskor sportdan chetlatish bilan tahdid qilinadi. ... Biroq, hech kim yangi qoidani payqamadi: "nopok" sportchilarни tutish usullari va vositalari ancha keyin paydo bo'lgan.

Frank Starr

1913 yil 8 -iyun poyga paytida chavandoz Frenk Starr otining harakatini qo'zg'atish va kuchaytirish uchun berilgan eleksir topildi.

Qisqa vaqt ichida otning chaqqonligini sun'iy ravishda yaxshilangan, lekin eleksir uning sog'lig'iga yomon ta'sir qilgan. Chavandoz Frank Starr chavandozlik huquqidan butunlay mahrum qilindi.

История олимпийского допинга

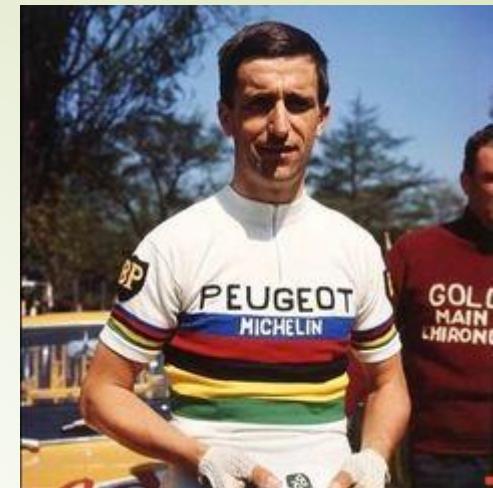
Год	Место проведения	Количество допинг-тестов	Выявлено случаев применения допинга	Вид спорта
Летние Олимпиады				
1968	Мехико	667	1	современное пятиборье
1972	Мюнхен	2079	7	тяжелая атлетика, дзюдо, велоспорт, плавание, баскетбол
1976	Монреаль	768	11	стрельба, тяжелая атлетика, легкая атлетика
1980	Москва	645	0	
1984	Лос-Анджелес	1507	12	волейбол, тяжелая атлетика, легкая атлетика, борьба
1988	Сеул	1598	10	легкая атлетика, современное пятиборье, тяжелая атлетика, борьба, дзюдо
1992	Барселона	1848	5	легкая атлетика, волейбол
1996	Атланта	1923	2	легкая атлетика
2000	Сидней	3200	21	легкая атлетика, гимнастика, тяжелая атлетика

Inson dopingiga qarshi kurash 1960 yillargacha olib borilmagan. Shubhasiz, chunki uni kamdan -kam ishlatgan va buzuvchilarni topish qiyin bo'lgan. Dunyo birinchi marta **1960 yilgi Rim Olimpiadasida** doping haqida ko'proq bilib olgan. 100 kilometrlik velosiped poygalari shunday issiqda o'tdiki, ko'plab sportchilar velosipeddan yiqilib tushishdi. **Daniyaliklar Knud Yensen** va Yurgen Yorgansen yiqilishdan keyin hushlarini yo'qotdilar. Yensen vafot etdi.

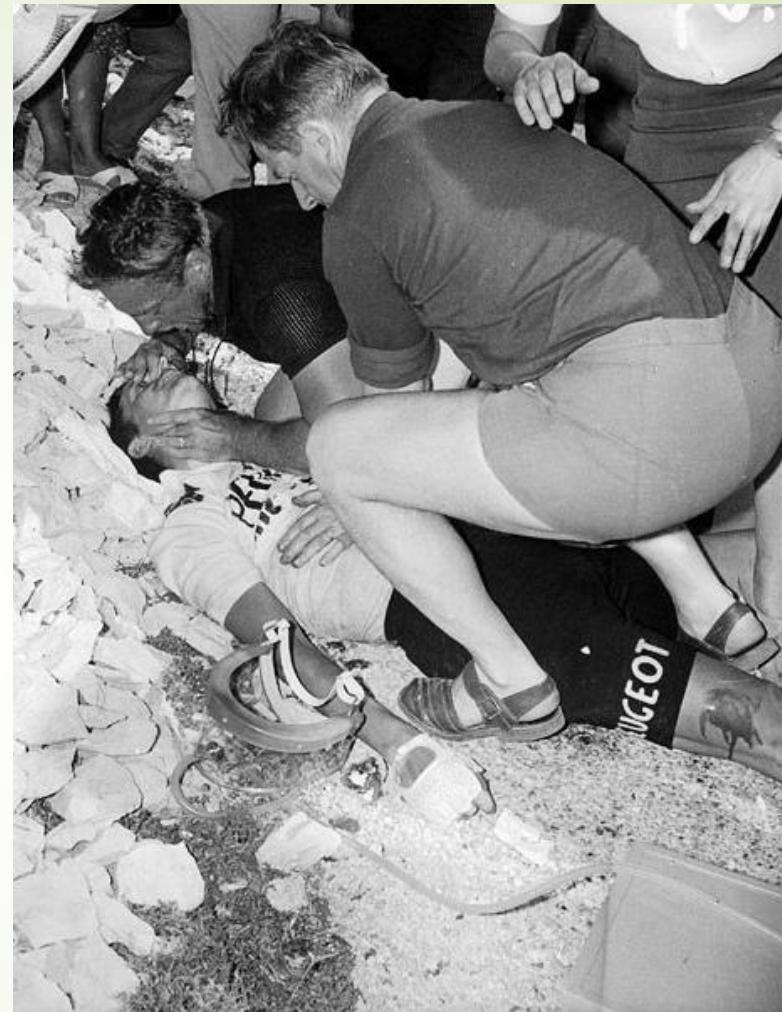
TOM SIMPSON

Ingliz yengil atletikachisi, shosse guruhi poygasida 1965 yilgi jahon championi, 4000 metrga velopoya bo'yicha 1956 yilgi Olimpiada bronza medali sovrindori. 1965 yilda Buyuk Britaniyaning eng yaxshi sportchisi (bu mukofot bilan taqdirlangan birinchi velosipedchi).

1967 yil Mont -Ventoux yonbag'ridagi Tour de France musobaqasining 13 -bosqichida vafot etdi. O'lim sababi tog'ga ko'tarilishda amfetaminlarni spirtli ichimliklar va jismoniy mashqlar bilan bирgalикда ishlatish bo'lган. Bu yana bir necha yuz metrga etarli edi. Hatto yaqin bo'lган shifokor ham Tomni qutqara olmadi. Guvohlarning aytishicha, u g'alati ko'rinaldi. Buni Mont Ventouxdagi fotosurat tasdiqlaydi.

Simpsonning chindan ham yonoqlari cho'kib ketgan va ko'zлari bo'sh. Bir -ikki marta u deyarli jarlikdan uchib ketdi. Keyinchalik tergov ma'lum bo'lganidek, uning futbolkasining cho'ntagidan uchta naycha topilgan, ulardan ikkitasi bo'sh edi. Uning tanasida alkogol va amfetamin izlari topilgan. Yurak yuqori isitma va suvsizlanishga dosh berolmadi. Dori - darmonlar shunchaki tanadagi xavf signallarini yo'q qilishga yordam berdi. Ammo bu ko'plab velosipedchilar uchun saboq bo'ldi, ular hozir tog'ni zabit etib, Simpson yodgorligiga e'tibor berishadi, o'z tanklaridan suv ichishadi. Shunday qilib, sportchilar unga hurmat ko'rsatadilar, boshqalarga hamma odamlar uchun chegara borligini eslatadilar.

1993 yilda
XOQning tibbiy
komissiyasi
quyidagi
farmatsevtika
vositalaridan
foydalanishni
taqiqladi:

- ▶ MNT Qo'zg'atuvchi dorilar
- ▶ Simpatomimetik amin Dori vositalari
- ▶ Anabolik dorilar
- ▶ Og'riq qoldiruvchi vositalar
- ▶ Diuretiklar
- ▶ Peptid gormonlari va ularning hosilalari

Doping qabul qilishda yomoni yo'q

- ▶ Sport kasbini tanlash bilan siz amaldagi qoidalarga amal qilishga rozilik bildirasiz.
- ▶ Musobaqa qoidalari-bu sport qoidalari.
- ▶ Qoidalalar-barcha raqobatchilar o'z imkoniyatlarini tenglashtirishlari uchun bir xil.
- ▶ Dopingga qarshi qoidalalar, xuddi musobaqa qoidalari kabi, sport qoidalalaridir.
- ▶ Doping bir ishtirokchidan boshqasiga nisbatan noqonuniy ustunlik beradi va ba'zi hollarda noqonuniy mukofot pullarini olish imkonini beradi, bu esa dopingni firibgarlikka o'xshatadi.

Dopingdan foydalanish - bu shunchalik xavfimi?

Aslida, hech kim dopingning barcha oqibatlarini bilmaydi, ayniqsa uzoq muddatdan keyin yuzaga keladiganlarni.

- ▶ Bu oqibatlar sportchining jinsi, yoshi, sog'lig'i, shuningdek, qabul qilingan dorilar va ularning kombinatsiyasiga bog'liq. Doping ayniqsa yoshlikda xavfidir.
- ▶ Qoidaga ko'ra, noqonuniy moddalarni faqat noqonuniy yo'l bilan olish mumkin. O'ylab ko'ring, ularni qabul qilish aqlsizlik emasmi? Bundan tashqari, ertaga, bir yilda, o'n yildan keyin sizni qanday oqibatlar kutayotganini bilmasangiz?

Nega doping qabul qilishga ruxsat berilmaydi?

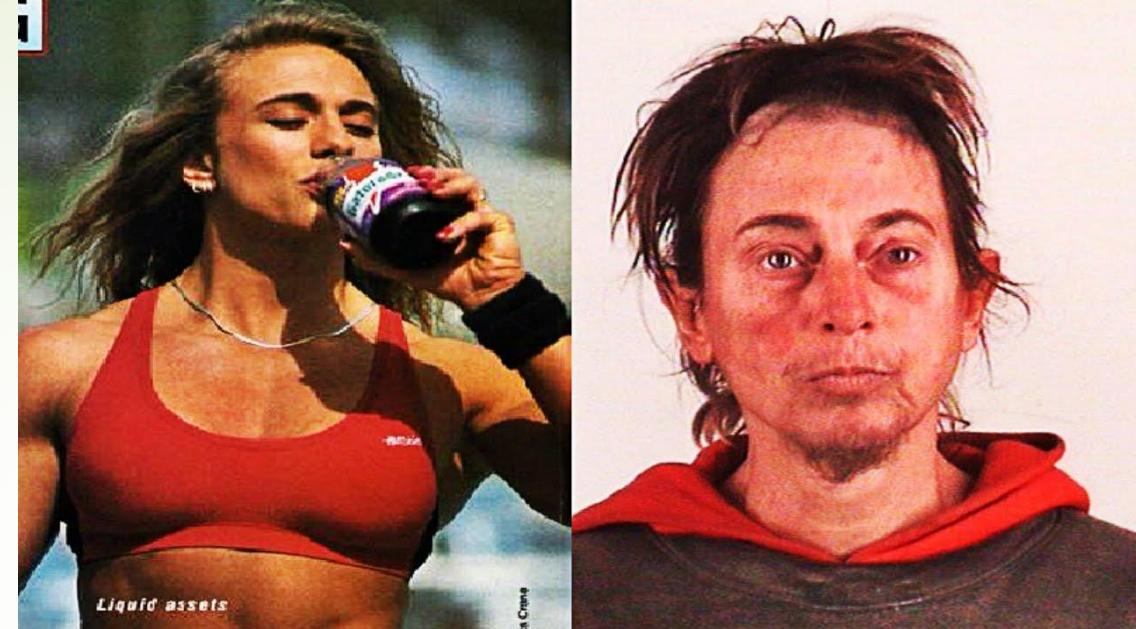
Agar dopingga ruxsat berilgan bo'lsa, unda barcha sportchilar teng huquqli musobaqada qatnashish uchun undan foydalanishga majbur bo'ladi. Ayniqsa, balog'at yoshidagi doping jiddiy asoratlar bilan tahdid qilsa, sog'ligingizni xavf ostiga qo'yib, sport bilan shug'ullanishga tayyormisiz?

Ota -onangiz bunga qanday munosabatda bo'lishadi.

Dopingdan foydalanish oldindan aytib bo'lmaydigan moliyaviy xarajatlarni talab qiladi, chunki siz qimmat dori sotib olishdan tashqari, doping oqibatlarini davolash uchun qimmat davolanish uchun mablag' to'plashingiz kerak bo'ladi.

Nega sportchi doping qabul qilish yoki qilmaslikni o'zi hal qila olmaydi?

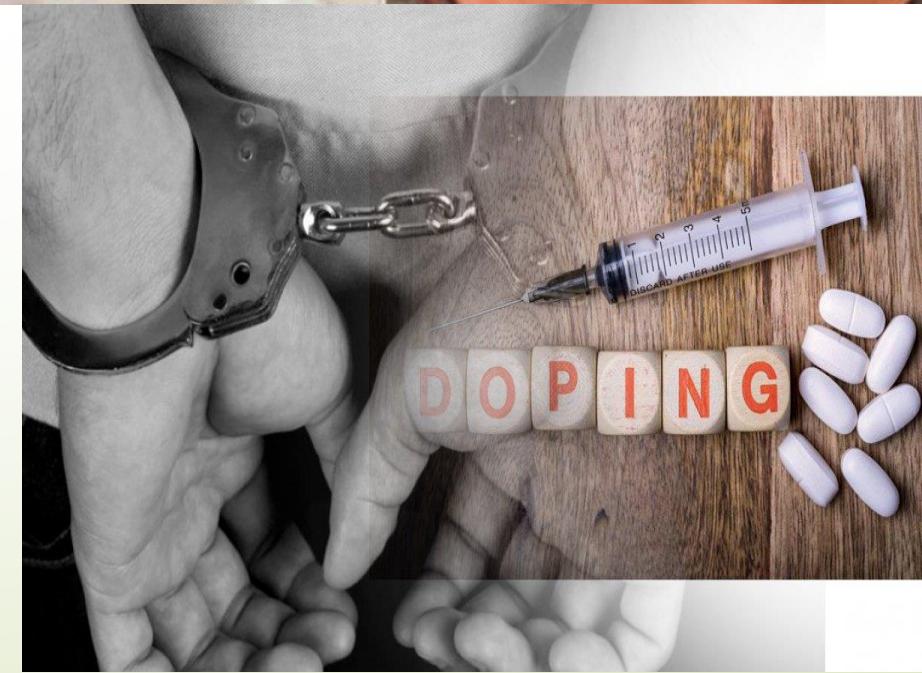
Sportchining dopingdan foydalanish istagini kichkina bolaning yo'lni mustaqil ravishda kesib o'tish istagi bilan solishtirish mumkin: bu xavfli va fojiaga olib kelishi mumkin. Sportchi, hatto sport standartlari bo'yicha kattalar ham, agar u taqiqlangan moddalar va usullardan foydalansa, unga tahdid soladigan muammolardan doim xabardor emas. Dopingning nojo'ya ta'siri faqat uzoq vaqtdan so'ng paydo bo'lishi mumkin, agar sportchi karerasini tugatgan bo'lsa, albatta, agar doping uni ilgari yo'q qilmasa.

Agar siz doping
qabul qilsangiz
nima yomonligi
bor?

Doping muammosi ishlataligan
taqiqlangan dori miqdorida
emas, balki ishlatalishida.

"kichik" qoidabuzarliklar
bo'lmaydi. Sport cho'qqilarini
zabt etish taqiqlangan dorilar
tufayli bo'lmasligi kerak.

O'zingizning sport
yutuqlaringizni farmakologiya
bilan almashtirish kerakmi?
Bu sizning jamoadoshlaringiz
uchun qanchalik adolatli?

Nazorat qilinadigan doping xavfsizmi?

vodvore ne

- ▶ Sportda taqiqlangan dorilarning aksariyati jiddiy kasalliklarga qarshi dorilar. (Anabolik steroidlar kuchli holsizlik va ozg'inlik holatini davolash uchun mo'ljallangan, ba'zi buyrak kasalliklari uchun olinadi va hatto OITSni davolash uchun ishlatiladi.)
- ▶ Bu dorilar jiddiy nojo'ya ta'sirga ega. Ammo shifobaxsh ta'siri kuchliroq bo'lgani uchun ular og'ir bemorlarning umrini uzaytiradi. Sportchilar taqiqlangan moddalarni terapeutik dozasidan ancha yuqori dozalarda ishlatishadi, shuning uchun ularning nojo'ya ta'siri yanada aniqroq bolishi mumkin.

Dopingning qayta tiklanmaydigan gormonal o'zgarishlarga uchragan eng mashhur qurboni Xeydi Krieger yadro otish bo'yicha Evropa championi (1986) bo'lgan. 1997 yilda nemis sportchisi jarroh pichog'i ostiga tushib, Xeydi nomi bilan uning hayotini tugatdi.

Bu vaqtga kelib, ayolning tanasi, farmakologiya ta'siri ostida, shunchalik o'zgarganki, uni ko'pincha erkak deb hisoblashardi.

Operatsiyadan so'ng, yangi chiqarilgan Andreas Krieger doping jinoyatlari bilan shug'ullangan taniqli murabbiylarga qarshi ishda guvohlik berdi: 2000 yilda Manfred Evald va Manfred Helner 142 sportchiga, shu jumladan voyaga etmaganlarga zarar etkazganlikda aybdor deb topildi. Keyinchalik, Andreas sobiq suzuvchi Ute Krausga uylandi va bolalar uyidan farzand asrab oldi.

Giyohvand moddalarni suiiste'mol qilish oqibatida ikkala oyog'ini yo'qotib qo'ygan va oyoq -qo'llarining gangrenasi infektsiyaning tarqalishiga olib kelganida zo'rg'a tirik qolgan sobiq amerikalik bokschi Bob Hazeltonning misoli juda aniq. Hazelton steroidlarning organizmga ta'sirini "kashfiyotchilaridan" biriga aylandi: mushaklarning o'sishini rag'batlantiruvchi dori-darmonlarni sportchi 1969 yilda qabul qila boshladi.

Bir oyog'inining amputatsiyasidan so'ng bokschi nafaqaga chiqdi, lekin davom etdi. Steroid qabul qilib, tansoqchi sifatida ishlang. Ikkinchisi a'zoning yo'qolishi Hazeltonga xavfli farmakologiyaga qarshi kurashda faol bo'lishga yordam berdi. Endi u nogironlar aravachasida harakat qiladi, sport bilan shug'ullanadi, AQSh sportchilariga steroidlarning zarari to'g'risida ma'ruzalar o'qiydi va Kongressda sportda xavfli dori vositalarini qo'llashni nazorat qilishni kuchaytirish choralarini ilgari suradi.

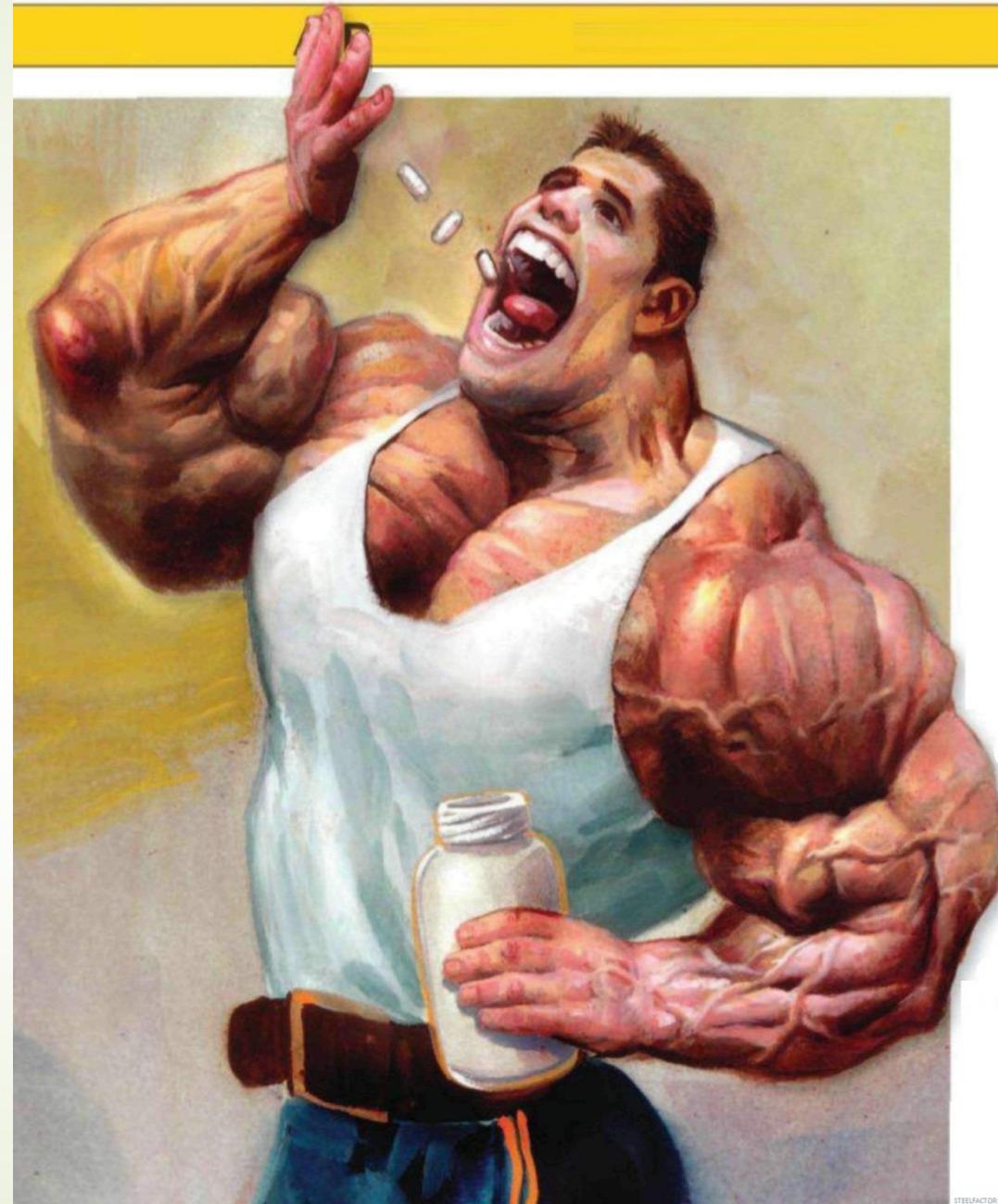

Garchi dopingning psixikaga ta'siri odatda oxirgi marta esga olinsa - da, farmakologiya ta'sirida sportchining miyasidagi kimyoviy reaksiyalar ham ayanchli oqibatlarga olib keladi.

Fojia, MMA sobiq yulduzi, kanadalik kurashchi Kris Benua uchun giyohvand moddalarni iste'mol qilish bo'lib chiqdi. 2007 yilda politsiya sportchining uyidan Kris, uning rafiqasi va etti yoshli o'g'lining jasadlarini topdi. Rasmiy ma'lumotlarga ko'ra, polvon xotini va bolasini o'ldirgan, so'ng o'z joniga qasd qilgan. U er -xotin qotillikni testosteroneoning muntazam dozalari natijasida sodir bo'lgan tajovuzkorlikda sodir etgan degan gumon bor.

- ▶ Doping - sportchining natijalarini sun'iy ravishda ko'tarish uchun organizmga qabul qilingan farmokologik moddalar.
- ▶ Antidoping nazorati uchun asosan siydirik va qon tahlili olinadi.
- ▶ XOKning 1962 yildagi sessiyasida doping qabul qilishni taqiqlash xaqida tavsiyanoma qabul qilingan.

XOQda antidoping nazorati komissiyasi 1967 yilda tuzilgan. 1972 yildan boshlab antidoping nazorat barcha Olimpiada o'yinlarida majburiy hisoblanadi.

"Doping nazorati" bu-Musobaqa qatnashuvchilarni maxsus tadbirlar orqali doping qabul qilganligini aniqlash.

Efedrin, kofein, nerobol, retabolil dori vositalari dopingga kiradi.

- Sportida antidoping sohasidagi zamonaviy tushuncha WADA (Xalqaro Olimpiya qo'mitasi-XOQ tashabbusi bilan tashkil etilgan Butunjahon antidoping agentligi) dopingga qarshi kodeksida berilgan. Har yili WADA sportchilar uchun taqiqlangan dori-darmonlar ro'yxatini va standartlar deb nomlangan yangi shakllari e'lon qiladi: laboratoriylar uchun xalqaro standart, sinov uchun xalqaro standart va terapevtik istisnolarni davolash bo'yicha xalqaro standart.

Sportda har doim taqiqlangan usullar:

- Qonda kislorod uzatishni faollashtiradigan muolajalari;
- Kimyoviy va fizik qon manipulyatsiyasi (shu jumladan tomir ichiga sho'r suyning zararsiz quyilishi);
- Gen -dopingi, shu jumladan oddiy va genetik modifikatsiyalangan hujayralarni manipulyatsiya qilish.

